

- Edera terrestris — *Fewldý-borofthýan.*
 Elleborus albus — *Feýer Hunýor.*
 Elleborus niger — *er ýr vel fekethe hunýor.*
 Eupatorium — *Keral kapozthaýa.*
 Endiuiá — *wad kek.*
 Endiuiá filueftris — *erdeý keek.*
 Elitropium — *Napwthan forgo fýw.*
 Ebulus — *Fewldý bozzýa.*
 Eruca — *weres kapoztha.*
 Enula campana — *eurwen fýw.*
 Esula — *ebtheý.*
 Faba — *Baab.*
 Fagus — *Býkfa.*
 Fraxinus — *Keuresfa.*
 Fragaria — *eperý.*
 Feniculus — *Keumen.*
 Fenumgrecom — *Geureghpap-fýwce.*
 Fenum — *Zena.*
 Ficus — *Fýwge.*
 Filipendula siue viscago — *Feoldý monýoro.*
 Fungus — *Gomba.*
 Gariofilum — *Zekfýw.*
 Galla — *Gubatheremthefýw.*
 Gaallitricum (!) — *Kakas-tharaýa.*
 Gladiolus — *Keek ilium.*
 Granatum — *pomagranalma — Poma Granath.*
 Gramen — *perýe.*
 Genciana — *Kesserw Gýewker.*
 Genestra — *Zanoth.*
 Gith — *Rýs Kasa.*
 Hauser vel hausor — (arabs szó tithymalus helyett) — *Kegýo-haghma.*
 (Folytatjuk.)
- Herundina siue harundina — *Thengerj Naadh.*
 Jusquiamus (Hyoscyamus) — *Belendh.*
 Juniperus — *Fenýew.*
 Incensaria — *fewldý themýen.*
 Isopus — *Isop.*
 Lactuca — *Salatha.*
 Lappacium maius — *lorom.*
 Laurus — *Laurus fa.*
 Laureola — *Cholafa (sic!) Far-kashas.*
 Lens — *lenche.*
 Liquiricia — *Edes fa.*
 Limon — *lýmonýa.*
 Linum — *leen.*
 Lupulus — *Komlo.*
 Lac — *Theý.*
 Malum — *alma.*
 Mala maciana — *wadh alma.*
 Mandragora vir. — *Natragwlyá.*
 Mandragora femine — *Natragwlyá.*
 Marubium siue prassium — *pezerche.*
 Melissa vel melissa — *Machka-mez.*
 Mellilotum — *lohene.*
 Menta non odorifera — *Keralne azzon kaporýa.*
 Mel — *Meez.*
 Mespila — *Nospolýa.*
 Millefolium — *egeerfark.*
 Milium solis — *madar kerles.*
 Moracelsi — *Fáy Zederý.*
 Morabacci — *Zederý.*
 Nasturecium — *Torma.*
 Nenufar — *wýzý Thewk.*
 Nigella — *Konkolý.*
 Nux vsualis — *Dýo.*
 Nux auellana — *Monýoro.*
 Nux muscata — *Zerechen dýo.*

ADATOK A MAGYAR ETYMOLOGIAI SZÓTÁRHOZ.

Bánát. Minthogy a Maros-Tisza-Duna szögét 1716-tól fogva nevezték minden történeti és törvényes alap nélkül hivatalosan „*Banatus Temesiensis*” néven, magyar neve is ezidőben keletkezhetett, bár az EtSz. csak 1807-ből idéz rá adatot. TOMKA-SZÁSZKY: *Introductio in Orbis Hodierni Geographiam* (Pozsony, 1748) iskolakönyvének 490. lapján: „*Banatus Temesvariensis, Temesvári Bánát, Der Temesvarer Banat . . .*” egymás mellett idézi latin, magyar,

német nyelven. — LOSONTZI ISTVÁN: A' Szent Historiának Summája . . . Magyar Ország' Kis Tükrevel 1771, 48. l. több ízben említi: „Tizszántúl való kerület . . . Tizennégy [Vármegyék], a' Bánáttal együtt . . . Tömösvári Bánát . . .“ A Hármaskis Tükör 1793-i kiadásában a mellékneve is megvan: „Tizen hat a' Bánáti három új Vármegyéket is ide számlálván“. — Véleményem szerint a szó közvetlen átvétel a német *Banat*-ból (hangsúly a második szótagon), melynek első előfordulását valószínűleg MERCY: Haupt-Einrichtungs-Werk 1719 című tervezetében kell keresnünk.

Barbarász: valamilyen fűszeres ital, melyet, értesülésem szerint, két-három évtizeddel ezelőtt még a pesti kávéházakban is lehetett kapni. Sem recipéjét nem tudtam megszerezni, sem eredetét nem bírtam megállapítani. JÓKAI nem egyszer említi regényeiben. — 1851. Erdély Aranykora, I. k. 4. fej.: „a fűszeritalok mindenféle neme, ki melyet kíván, püspökital, *barbarász*, királypunch . . .“ — 1858. Felfordult Világ, 7. fej.: „ha kifáradtak, punchot, fagyaltot, *barbarászt* hordatott közöttük“. — 1877. Nagyurak boszúja (Észak Honából): „huzzon az ő számára egy pohár jeges *barbarast*, a mit a japániak ismeretlen gyümölcseik nevéből oly kitünően tudnak készíteni“.

Baradla. E szláv származású szó CzF. szerint Gömör és Torna vármegyékben *barlang*-ot jelent. MTSz. nem idézi. Nem tudom, vajjon csak az aggteleki barlangot nevezik-e magyarul *Baradla*-nak, vagy mint közszo is él-e. Az 50—60-as évek folyóirataiban és könyveiben emlékezetem szerint csak azt az egyet hívják *aggteleki baradla* néven.

TOLNAI VILMOS.

Baradla. CzF. téved (l. fentebb), a mikor azt állítja, hogy „*baradla* Gömör és Torna vármegyékben am. az országosabb divatú barlang“. Baradla ugyanis a magyarban nem közszo, hanem neve 1. egy hegynek, vagy inkább hegyhátnak, a mely a gömörmegyei *Agtelek* nevű kisközségtől északnyugatra terül el, 2. neve egy völgynek (*Baradla-völgy*), mely a hegyhát tulsó oldalán vonul végig, 3. neve a híres barlangnak, mely a Baradla-hegy gyomrába vezet be. A barlangból kemény hidegben vagy hirtelen hőmérsék-csökkenéskor párák ömlenek ki és szállnak fel a külső sziklafalon. E jelenségből magyarázza RAISZ a név eredetét: *para* t. i. tótul am. a magyar *pára*; *paradlo* pedig, szerinte, am. „gőzölgőhely“. Ugyanigy magyarázza BARTHOLOMAEIDES: „nomen istud slavicum vaporarium, id est locum ex quo vapores ascendunt, denotare, derivandum, monuimus“. HUNFALVY JÁNOS szerint is Baradla am. *Gőzölgős*. Említsük itt még meg, hogy *Agteleket* BARTHOLOMAEIDES következetesen *Agtelek*-nek, HUNFALVY pedig s a Helységnévtár is *Aggtelek*-nek írja*.

SZILY KÁLMÁN

Ádázó: ‚vehementer desiderans‘ jelentésben 1806-ban. Hazai Tud. 317: „egy tréfás Úr által úgynevezett Aspiránsok (szöllővételre ádázók)“.

* Vö. Christian RAISZ: Topogr. Beschreib. der . . . Höhle Baradla. Wien, 1802. Görög Demeter kiadása. Újra kiadta BREDETZKY Sámuel a „Neue Beiträge zur Topogr. . . des Königreichs Ungarn.“ Wien und Triest, 1807; s ebből külön címlappal is, de a „Neue Beiträge . . .“ lap-számozását meghagyva. (Lásd a 267. lapon.) Ladisl. BARTHOLOMAEIDES: Notitia Comit. Gömöriensis, Leutschoviae 1806/8 (a 497. lapon). HUNFALVY JÁNOS: Gömör és Kishont . . . leírása. Pest, 1867 (a XXXI. lapon).